

A SZERZŐDÉSEKRŐL

Mi a szerződés?

- Röviden nem más, mint **a felek megállapodása**, amikor szóban vagy írásban kinyilvánítják **egyező akaratukat**.
- A szerződésben – jellemzően – mindkét félnek vannak jogai és kötelezettségei. Ha olyan szerződéstervezetet kapsz, amiben neked (nevezzük munkavállalónak, megbízottnak vagy vállalkozónak) csak kötelezettségeid, míg a partnernek csak jogai vannak – gyanakodj!

Kell-e írásban szerződni?

- A felek megállapodásuk részleteit optimális esetben írásban rögzítik. Az írásbeli forma nem kötelező (kivéve, ha ezt törvény előírja), viszont **mindkét fél érdeke**, hogy legyen egy olyan dokumentum, amiben **minden számukra lényeges feltétel** benne van, és amit mindketten **aláírtak**, ezzel fejezték ki azt, hogy a szerződést megismerték, megértették és elfogadják a tartalmát.
- A szerződés akkor is létrejön, ha nincs írásba foglalva, de **vita esetén így nehezebb bizonyítani**, hogy eredetileg miben állapodtunk meg. A szerződéseket akkor kötjük, amikor egyetértünk, de olyan körülményekre, amikor esetleg már nem tudunk együttműködni, elmúlt a bizalom, és az emlékezetet könnyen elhomályosítja a vita, amikor mindkét fél máshogy emlékszik. Ilyenkor is lehet és érdemes **utólag** rögzíteni a korábbi szóbeli megállapodást szerződésben.
- A megállapodás létrejöhet több dokumentumból is, például egy megrendelés és annak elfogadása, vagy egy levélváltás formájában.
- Számos esetben az egyik fél, aki ugyanolyan jellegű szerződéseket köt nagy számban, meghatározza előre, hogy milyen feltételekkel szerződik, ilyenkor a másik fél arról dönthet, hogy ezeket elfogadja vagy sem. Ezek az úgynevezett **általános szerződési feltételek**, amiket például egy webáruházban el kell fogadni a megrendelés előtt, és aminek tartamát egyszerű felhasználóként nem befolyásolhatjuk.
- Sajátos szerződés a **kollektív szerződés**, amit munkavállalók csoportja (egy adott munkahelyen vagy akár egy teljes ágazatban dolgozók) köthetnek, ha ez működik, akkor a munkaszerződésben csak azokat az egyedi megállapodásokat rögzítjük, amit a kollektív szerződés nem tartalmaz: konkrét feladat vagy időtartam, munkadíj, jogdíj.

Van-e kötelező tartalma a szerződésnek?

- Van olyan szerződéstípus, amiknek megvan a minimális kötelező tartalma, így a munkaszerződésben rendelkezni kell legalább a munkaköréről, a munkabérről, a munkaidőről és annak beosztásáról és a munkavégzés helyéről.
- Amiről bármilyen szerződésben indokolt előre megállapodni: **KI? MIT? MIKOR? HOL? HOGYAN?**
- És persze: **MENNYIÉRT?**
Egy művészeti tevékenységre szóló szerződésben alapvető, hogy **egyértelműen és pontosan** határozzátok meg a díjazást:
 - **Milyen összeg?** Fix összeg vagy bevételtől függ? Nettó vagy bruttó?
 - **Mit tartalmaz az összeg?** Egy előadóművészi szerződésben például, ha a szerződés szerint a megbízó rögzítheti az előadást, majd a felvétellel szabadon rendelkezik, a felhasználás engedélyezésének ellenértékét (vagyis a jogdíjat) tartalmazza-e a szerződés?

- **Milyen időszakra, alkalomra vonatkozik?** Kőszínházakban, társulatoknál jellemző az évadszerződés, de a magán- és független színházaknál gyakori, hogy előadásonként köt szerződést a produkció: addig, amíg biztosan tud kötelezettséget vállalni.
- **Mikor kell kifizetni?** Nem elég, ha az van a szerződésben, hogy a számla benyújtása után vagy a teljesítést követően, indokolt pontos, ésszerű fizetési határidőt meghatározni.
- **Mi a feltétele a díj kifizetésének?** A Covid-19 járvány alatt sok vállalkozóként foglalkoztatott színész szembesült: ha az előadás vis maior helyzet miatt elmarad, nincs teljesítés, nincs díjazás. De mi van akkor, ha a megbízó dönt úgy, hogy mégsem hozza létre a produkciót? Van-e a szerződésben következménye annak, hogy „befoglalta” a közreműködő idejét, aki így elesik nemcsak az adott munkától, de akár az is elfordul, hogy nem talál munkát a szabadrává vált időszakban.

Mi történik, ha valami közbejön?

- Lemondás, szerződésszegés, vis maior, késedelem, kötbér stb, ezek szabályozása arra szolgál, hogy a felek előre rendezzék azokat a helyzeteket, amikor valamilyen okból meghiúsul, akadályba ütközik vagy éppen lehetetlenné válik a szerződés teljesítése.
- Ezeknél a részeknél különösen fontos, hogy **csak olyat írd alá, amit értesz**, inkább kérdezz vissza, kérj magyarázatot. Ha a szerződő partner azt mondja, itt és most kell aláírnod, kezdj gyanakodni, és kérj időt az átnézésre. Ha ezt megtagadja: menekülj.
- Persze van olyan helyzet, amikor bármilyen körülmények között hajlandóak vagyunk elvállalni egy munkát. Az is lehet, hogy pályakezdőként nem tudod megváltoztatni a szerződésed feltételeit. **Ilyenkor is alap, hogy tudd, mit vállalsz, milyen feltételekkel.**

Amit javasolunk:

- A felkérés feltételeit írásban kérd.
- Lehetőség szerint a munka tényleges megkezdése előtt legyen aláírt szerződésed.
- Ne írd alá, amíg nem olvasod el nyugodt körülmények között.
- Ha valami nem világos, kérdezz rá a partnernél, írásban.
- Ha az írásbeli tervezet nem felel meg annak, amiről korábban akár szóban, akár írásban megállapodtatok, kérd a szöveg módosítását, kiegészítését.
- Ha tagunk vagy, mutasd meg nekünk, mint a téged képviselő szakszervezetnek a szerződés-tervezetet